Ulkoministeriö NEUVOSTORAPORTTI UM2022-00206

POL-30 Wong Hämäläinen Anna-Mari(UM) 23.02.2022

Asia
EU:n epävirallinen ulkoministerikokous 22.2.2022

Kokous
Ulkoasiainneuvosto 22.02.2022

Pariisiin pikaisesti koollekutsun epävirallisen ulkoministerikokouksen aiheena oli EU:n pakotteista ja toimintalinjasta sopiminen Venäjän toimien johdosta. Kokouksessa jäsenmaat asettuivat yksimielisesti tukemaan esitettyä pakotepakettia. EU:n yhtenäisyys ja nopeus nähtiin tärkeinä, kuten myös koordinaatio EU:n kumppaneiden kanssa. Mahdollisuudesta asettaa laajempia lisäpakotteita tarvittaessa oltiin niin ikään yksimielisiä. Saksan päätös jäädyttää Nord Stream 2 -hanke sai kiitosta. Jäsenmaat kannattivat poliittista ja taloudellista tukea Ukrainalle eri muodoissa. Yleisesti arvioitiin, että Venäjän toimet eivät jää tähän ja edessä on pitkäkestoinen vastakkainasettelu lännen ja Venäjän välillä. Dialogille nähdään siitä huolimatta tarve jatkossakin.

Kokouksen tavoitteeksi todettiin analysoida Venäjän Ukrainan kapinallisalueille antaman tunnustuksen vaikutuksia sekä antaa poliittinen hyväksyntä pakotepaketin hyväksymiselle. Edellisen päivän ulkoasiainneuvostossa oli keskusteltu, mikä olisi pakotteet laukaiseva tapahtuma. Pidettiin selvänä, että tunnustaminen on sellainen. Tuomittiin tunnustaminen kansainvälisen oikeuden ja Ukrainan suvereniteetin loukkauksena. Teko loukkaa YK:n peruskirjaa, minkä myös YK:n pääsihteeri on vahvistanut, ja on siten kansainvälisen oikeuden vastainen. Siksi myös YK:n turvallisuusneuvosto on kutsuttu koolle. On tärkeää, että mahdollisimman moni maa turvallisuusneuvostossa osoittaa ja tuomitsee Venäjän.

Tuotiin esiin, että Venäjällä on pitkä historia toisten valtioiden suvereniteetin loukkauksissa, kuten Suomen talvisota sekä Tshekkoslovakian ja Afganistanin miehitykset. On jatkettava yhteydenpitoa Ukrainaan ja varauduttava kaikkiin vaihtoehtoihin. Mitä tapahtuu kahden maakunnan muulle alueelle, ulottaako Venäjä toimensa kontaktilinjan yli? Arvioitiin, että Venäjän toimet eivät jää tähän. (Kokouksen aikana oli vielä epäselvää, koskiko Venäjän tunnustus kapinallisten hallussa olevia alueita vai koko kahden maakunnan aluetta.) On edessä pitkä vastakkainasettelun aika, ja lisää Venäjän toimia on tulossa. Tarvitaan koordinaatiota YK:n, Etyjin ja Euroopan kumppaneiden kanssa. Katsottiin, että dialogia Venäjän kanssa on kaikesta huolimatta yritettävä ylläpitää.

Päätettävänä ollut pakotepaketti sai yksimielisen tuen. Pakettia on valmisteltu työryhmätasolla. Se voidaan nyt hyväksyä epävirallisesti, viimeistellä työryhmätasolla ja sitten hyväksyä kirjallisessa menettelyssä. Paketti sisältää lähes 400 henkilöä, kolme pankkia, Venäjän valtion lainansaannin vaikeuttamista. Sisältö on pitkälti sama kuin Yhdysvaltojen paketissa. Koordinaatiota EU:n ulkopuolisten kumppaneiden kanssa tarvitaan jatkossakin. Toistettiin tarve lisäpakotteista Venäjän tehdessä pidemmälle meneviä toimia. EU:n ja sen kumppaneiden yhtenäisyyttä ja nopeaa reagointia painotettiin useissa puheenvuoroissa. Oltiin myös yhtä mieltä siitä, että lisäpakotteiden valmistelua

tulee jatkaa yhdessä EU:n kumppaneiden kanssa, jotta ne saadaan käyttöön nopeasti. Tilanteen kehitystä tulee seurata tarkasti.

Saksaa kiitettiin päätöksestä keskeyttää Nord Stream 2 -hanke.

Painotettiin, että taloudellista tukea Ukrainalle tulee jatkaa. Aiempi makrotaloustuki ei tule riittämään, vaan tarvitaan toinen paketti. Tukea voidaan ohjata Ukrainalle myös mm. Euroopan rauhanrahastosta. Etyjin tarkkailumission tärkeyttä ja tarvetta jatkaa sen 31.3. päättyvää mandaattia korostettiin. Ulkoministerien vierailut Ukrainaan ovat konkreettinen ja kustannustehokas tuenosoitus maalle. Nostettiin esiin epävirallisen ulkoministerikokouksen pitäminen Kiovassa. Edustustojen pysyminen Kiovassa on tärkeä tuenosoitus ja mahdolliset edustustojen siirrot pois tulee koordinoida yhdessä. Esitettiin myös matkustussuositusten koordinointia. Muina mahdollisina tukikeinoina esitettiin muun muassa Ukrainan EU-jäsenyysnäkymän vahvistamista sekä assosiaatiosopimuksen toimeenpanon ja sisämarkkinoillepääsyn edistämistä.

Huoli Valko-Venäjän kehityksestä nousi esille. Venäjän vallan työntyminen Valko-Venäjälle uhkaa myös Suwalkin käytävää.

Suomen puheenvuorossa kapinallisalueiden tunnustamisen katsottiin oleva selvä kansainvälisen oikeuden rikkomus. Suomi tuki pakotepakettia, vaikka siinä olisi voinut olla enemmän taloudellisia pakotteita. Pakotteita on voitava lisätä tarvittaessa. Suomi nosti esiin huolen Valko-Venäjän kielteisestä kehityksestä ja Venäjän mahdollisista jatkotoimista Ukrainan hallussa olevassa osassa kapinamaakuntia. Suomi kannatti monien muiden tapaan dialogin jatkamista. Suomi on lisännyt kahdenvälistä tukea Ukrainalle ja suomalaiset Etyj-tarkkailijat jatkavat tehtävissään. Suomen edustusto jatkaa toimintaansa Kiovassa, mutta henkilöstön turvallisuudesta on huolehdittava. Siksi valmiussuunnittelua tulee koordinoida EU-maiden kesken. Suomi kannattaa ulkoministereiden vierailua Ukrainaan tuen osoittamiseksi.

Suomen edustajat
Ulkoministeri Pekka Haavisto ja virkamiesvalttuuskunta

Asiakirjat
-

Liitteet

Viite

Asiasanat	turvallisuuspolitiikka, UAN Ulkoasiainneuvosto, Ukraina, Venäjä, YUTP, pakotteet
Hoitaa	**UM**
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PE, PLM, SM, TEM, TULLI, VM, VNK, YM